

ВІДГУК

заслуженого діяча мистецтв України, доцента, професора кафедри та завідувача Другої кафедри акторського мистецтва та режисури драми

Київського національного університету театру, кіно і телебачення

імені І. К. Карпенка-Карого

ВИСОЦЬКОГО ЮРІЯ ПИЛИПОВИЧА

та кандидата мистецтвознавства, доцента, доцента кафедри

акторської майстерності

Київського національного університету культури і мистецтв

БАРНИЧА МИХАЙЛА МИХАЙЛОВИЧА

на творчий мистецький проект

СУХОРУКОВОЇ КАРИНИ СЕРГІЇВНИ

**«ОВОЛОДІННЯ РЕГІОНАЛЬНО-МОВЛЕННЕВОЮ СПЕЦИФІКОЮ
В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ АКТОРІВ ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ»,**

поданого на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва

(спеціальність 026 «Сценічне мистецтво»,

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»)

Актуальність теми творчого мистецького проекту та обґрунтованість його положень. Поданий для ознайомлення творчий мистецький проект аргументовано довів, що творча концепція К. С. Сухорукової зумовлена взаємозв'язками між навчальним процесом у вищій театральній школі та запитами сучасної сценічної практики. Впровадження наукової розробки у візуальну площину засвідчило актуальність і неабияку перспективність дослідження. А використання інноваційних підходів та методів при підготовці постановки та її втіленні, забезпечило успішний результат, в тому числі – й у процесі викладацької практики здобувачки.

У науковому обґрунтуванні творчого мистецького проекту К. С. Сухорукова орієнтувалася на поєднання теоретичної й творчої складових. На наш погляд, їй вдалося сумістити ці дві категорії, що також засвідчує плідну співпрацю здобувачки з творчим керівником та науковим консультантом. Зауважимо, що загалом за змістовним наповненням перший розділ наукового

обґрунтування творчого мистецького проекту – «Словесна майстерність: дослідницько-творчі пошуки у викладацькій практиці сценічної мови», що містить два підрозділи, вельми об'ємний. У підрозділі 1.1. зроблено ухил на огляд і аналіз академічних праць спеціалістів у галузі української мови загалом та діалектології, зокрема. Крім того, розглянуто дослідницько-творчі роботи провідних українських та зарубіжних фахівців, які доклали чимало зусиль для утвердження філігранного сценічного слова на театральних підмостках. Проте, на жаль, українські компетентні знавці-педагоги орієнтувались здебільшого на уніфікацію мовлення, зведення його до однотипних стандартів, а не до регіонально-мовленнєвого висловлювання. Заглибившись у тематику, враховуючи практичні запити сучасного українського театру, здобувачка, спираючись на наукові доробки, пропонує власні інноваційні методи та техніки для вирішення проблеми регіонально-мовленнєвої підготовки майбутніх акторів. У підрозділі 1.2. К. С. Сухорукова аргументовано доводить необхідність впровадження мовно-голосового тренінгу для набуття початкових навичок із дихання, дикції, голосу, орфоєпії. При цьому «розвиток м'язів дихального поясу, артикуляційне налаштування, дикційне навантаження, голосові фіоритури доречно поєднувати з імпровізаційним полем діяльності, долучати фантазію та уяву до акту творчо-технічного експромту» [С. 36], – стверджує творча аспірантка. Адже, завдяки ігровій та технічній складовій допевне досягається майстерна акторська підготовка. А «<...> набуття основ із мовно-голосової техніки – є вкрай важливим і необхідним інструментарієм для створення різнохарактерних образів у різножанрових виставах» [С. 48].

Другий розділ наукового обґрунтування творчого мистецького проекту – «Варіації сценічного слова у контексті виконавської майстерності» – також поділений на два підрозділи, у яких доволі розлого розкриваються методико-методологічні засади оволодіння специфічною діалектною вимовою, в основі яких лежать тренінгові концепції (опрацювання технічно-творчих завдань

й освоєння художніх творів із діалектною лексикою). Підрозділ 2.1. має неабияку цінність, адже в ньому розроблено й висвітлено план мовно-голосового тренінгу для оволодіння основами регіонально-мовленнєвої специфіки висловлювання. Здобувачкою аргументовано доведено, що студіювання ефективно готує до подальшого вербального акту. У підрозділі 2.2. висвітлений логічно визначений аналіз уривків (текстів) художньої літератури з діалектною лексикою, що складається з теоретичного періоду розбору та з репетиційного, виконавського етапів. У результаті тренінгу та мистецького виконання творів відбувається поєднання технічно-сценічних прийомів, що містять користь на шляху в опануванні словесною стихією авторської думки.

У третьому розділі, що має назву «Регіонально-мовленнєві концепції у створенні мовної характеристики сценічного образу» здобувачка вперше конкретизує методологічні вектори освоєння сценічної вимови з ознаками діалектної лексики, обумовлює види і форми занять, що складають поетапний логічно-вивірений напрямок студіювання для набуття потрібних навичок із дотриманням регіонально-мовленнєвої специфіки. Окрім цього, в розділі ретельно та всебічно проаналізовані приклади, що підтверджують використання діалектної вимови на сценах київських театрів. У підрозділі 3.1. висвітлено практичну складову творчого мистецького проекту в теоретичній площині. Розкриті основоположні вправи для оволодіння певними мовно-голосовими навичками, що стануть опорними як для професійної компетентності майбутніх акторів драматичного театру, так і для їхньої діяльності в створенні сценічного образу в народнопоетичних виставах. А отже, підтверджується наочна цінність новоствореного вектору роботи в класі сценічної мови з ухилом в мистецьку практику. Теоретично описана методика, що була втілена в реальність на сцені навчального театру, містить логіко-структурну змістовність (від легких вправ і завдань до ускладнених), а вигадані прийоми допомагають урізноманітнити слово-виражальну функціональність із регіонально-мовленнєвою специфікою.

До того ж, запропоновані комплексні підходи для: ліквідації м'язової напруженості; дихальної вправності; голосової філігранності щодо ритмомелодійних та акцентологічних особливостей і летючості звучання; дикційно-мовленнєвої трансформації у відточенні приголосних та голосних фонем (від вимови звуків до текстового полотна з трьох українських наріч); психофізичного та пластичного прояву – продукують і збагачують осначеність майбутніх акторів драматичного театру.

У підрозділі 3.2. здійснено ґрунтовний аналіз трансформаційного мовно-голосового вираження у київському театральному просторі – особливості вимови провідних виконавців у кількох виставах. Особливо привертають увагу деталізовано-конструктивні характеристики й оціночні критерії щодо мовно-голосового існування, в яких воєдино зібрано всю вербальну специфіку мовлення виконавиці головної ролі у спектаклі «Буна». Завдяки словесній та голосовій модифікації, що супроводжує акторське виконання, вдається відчутти фольклористичний колорит, життєстверджуючий дух української нації та неповторну ідентичність мешканців-представників певного ареалу, яких зобразив на своїх сторінках драматург.

Представлена дослідницька робота змістовно актуальна, виконана з урахуванням належних вимог, у формі наукового обґрунтування творчого мистецького проекту, що охоплює усі визначені законодавством складові: анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. У вступі з'ясовано актуальність вибору теми дослідження, її наукова новизна, означено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано мету і завдання роботи, визначено методи дослідження й підібрано якісну теоретичну базу, аргументовано новизну й практичну значущість отриманих результатів, проінформовано про впровадження апробаційних заходів наукової та мистецької складових, вказаний особистий внесок здобувачки. Доречно зазначити смислову наповненість авторської думки

у загальних висновках. Особливої уваги заслуговують обширного обсягу додатки. До них уміщено: 1. афіші та програми апробацій мистецької складової, а також афіша та програма фінальної версії мистецької складової творчого мистецького проекту; 2. фото запис творчої мистецької складової творчого мистецького проекту, де зафіксовані миттєвості майстерного сценічного дійства; 3. довідки про апробації мистецької складової творчого мистецького проекту.

Методична розробка спеціального курсу за темою творчого мистецького проекту різниться логічно вибудованою структурою, змістовним наповненням. У першому розділі «Словесне ремесло: структурно-технічні мовні концепції в оволодінні вимовою з регіонально-мовленневою специфікою» розкрито головні положення теоретичних і водночас – техніко-мовних концепцій для практичного оволодіння вимовою з регіонально-мовленневою специфікою. У другому «Творчо-виконавська майстерність у творах із діалектною лексикою» – увагу зосереджено на творчо-виконавській вправності в сценічній проекції творів, що пронизані діалектною текстовою канвою. Найголовніше, що спецкурс просякнутий нерозривним взаємозв'язком між навчальним процесом та сучасною театральною практикою і може стати в нагоді не тільки студентству й науково-педагогічним працівникам, а й режисерам і діючим акторам драматичного театру.

Відповідність публікацій та мистецької апробації темі творчого мистецького проекту. Творча мистецька складова творчого мистецького проекту унаочнює наукові підвалини – підсумкові дослідницькі міркування, переміщуючи їх в уможливлений сценічний простір. Оприлюднені наукові праці: три одноосібні статті в фахових виданнях мистецького напрямку, тези доповідей до Міжнародних конференцій, участь у круглих столах, методична розробка спеціального курсу з дисципліни засвідчують відповідність теми творчого мистецького проекту та відбивають основні положення дослідження. Крім цього, значні частини раніше віддрукованих здобувачкою дослідницьких умовиводів

наявні й в основному тексті наукового обґрунтування. Апробації, які реалізувала К. С. Сухорукова разом із студентами акторських курсів у різних профільних закладах вищої освіти відповідають усім існуючим вимогам, що визначені освітньо-творчою програмою та зважають на специфіку даної спеціалізації. Поза тим, наявні підтверджувальні вихідні матеріали: афіші та програми заходів, довідки про впровадження результатів мистецької складової творчого мистецького проекту. За допомоги симбіозу педагогічного хисту творчої аспірантки та організаційно-злагодженої колективній праці здобувачів-акторів якнайкраще вдалося втілити й наочно продемонструвати об'єднання наукового складника з мистецькою практикою.

Рівень виконання творчого мистецького проекту. Творча мистецька складова творчого мистецького проекту, з якою можна було наживо публічно ознайомитись, а також у подальшому неодноразово переглянути (робота зафіксована завдяки технічно-матеріальним засобам у формі відео-, аудіо-, фото записів) демонструє професійний зріст і зрілість творчої аспірантки, розуміння нею культурно-постановочних основ, організаційно-педагогічну обдарованість. Завдяки практичній проекції методико-методологічних засад вдалося побачити не лише технічні вправи та завдання, що пов'язані зі звільненням м'язів від тілесних затисків, із диханням, дикцією, голосом, орфофонічними діалектними явищами, а й пересвідчитись в органічній акторській майстерності молодих виконавців на сценічному майданчику. Величезна кількість мізансцен, використання додаткових перепон-партнерів – тенісні м'ячі, стільці, дерев'яні палиці не стали на заваді виконавцям, а навпаки підсилили ефективність у засвоєнні й достеменному відтворенні артикуляційно-фонетичних особливостей із регіонально-мовленнєвим відтінком. Варто відзначити й текстове наповнення постановки – обрана прекрасна літературна база, що спирається на компіляційний підхід творчої аспірантки у роботі, власноруч написані віршовані тренінгові твори, що враховують висловлювання, які належать до певного ареалу,

з південно-західного, північноукраїнського (поліського) та південно-східного наріччя. Зрештою, шляхом різноаспектного сплетіння всіх чинників показ відбувся на високохудожньому сценічному шаблі і заслуговує позитивного схвалення.

У цілому проведена робота над творчим мистецьким проектом «Оволодіння регіонально-мовленнєвою специфікою в процесі підготовки акторів драматичного театру» виконана на високому рівні, не містить порушень академічної доброчесності, а тому варта уваги, схвалення та найвищої оцінки.

Підсумовуючи засвідчуємо, що науково-творча праця може бути рекомендована до захисту, а К. С. Сухорукова – заслуговує на присвоєння освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво».

Заслужений діяч мистецтв України,
доцент, професор кафедри, завідувач
Другої кафедри акторського мистецтва
та режисури драми
Київського національного університету
театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

ВИСОЦЬКИЙ Ю. П.

Кандидат мистецтвознавства,
доцент, доцент кафедри майстерності актора
Київського національного університету
культури і мистецтв

БАРНИЧ М. М.

Підпис *Ю. П. Висоцького*
ЗАСВІДЧУЮ

ПРОВІДНИЙ ІНЖЕНЕР
ВІДДІЛУ КАДРІВ

М. М. Барнич

17.11.2023